עין משפט
נר מצוה

נד א מיי' פ"ג מהלכות מעשה"ק הלכה יב :

נה ב ג ד מיי' שם הלכה יג :

נו ה מיי' פ"ט מהלכות מעה"ק הלכה טו :

נז ו מיי' פ"ח מהלכות תמידין ומוספין הל' יא :

ביצה כ.

[וע"ע תוס' יבמות ג. ד"ה דאמר ותוס' כתובות ט. ד"ה אמר ותוס' ב"ב פו. ד"ה מי כתב ותוס' חולין קי. ד"ה איכא ותוס' חגיגה יא: ד"ה דאמר]

[כריתות כה: וש"נ]

[שם כז. וש"נ]

יומא ס. זבחים ו.

[עי' תוס' קדושין מא: ד"ה מקבלת וכו' כתבו ישוב על קושיא זו]

נ"ל עשה כעשה דתנופה היא נ"ק

רבו של רבה דאמר רבה בריש יבמות (דף ג·) ובפ' הנשרפין (סנהד' עט:) א"ל רב יצחק בר אבודימי אתיא הנה הנה אתיא זמה זמה ועוד אמר היה בימי רבי כדאמרינן בפ' כירה (שבת מ:) דאמר רב יצחק בר אבודימי פעם אחת נכנסתי אחר רבי לבית המרחץ כו' והא היה רבו של רב דאמר בפ' הספינה (ב"ב פו·) איכא תנא דאתנייה לרב מדות אחוייה לרב יצחק בר אבודימי ורבינו שמואל גרים דאתנייה רב בנא לו"ד כלומר ששנה לו רב במדות ור"ת מייתי ראיה מפרק כל הבשר (חולין קי·) דרבו של רב היה דאמר איכא תנא דאתנייה לרב כחל אחוייה לרב יצחק בר אבודימי ואי אפשר לגרוס שם דאתנייה רב דהוא דקמהדר ליה אי כחל מניקה שניתי לו ויש מפרשים דלו כמו ממנו כדאמרינן במועד קטן (דף כא·) ואם היו רבים צריכין לו :

אתיא סמיכה סמיכה מזקני · תימה אם כן ניבעי מטוקים מכל מום ולמאן דיליף מעולת ראייה נמעט סומא באחד מעיניו דפטר ליה מראייה ואחר כל הנהו דפטורים התם ועוד למה לי בני ישראל למעוטי נשים תיפוק לי מהכא :

ויליף מעולת ראייה · אע"ג דעולת ראייה גופה מעולת נדבה גמרה כדבסמוך וקיימא לן (זבחים דף מט:) דדבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד בג"ש הני מילי היכא דיליף ההיא מילתא גופה אבל הכא ילפינן עולת חובה דטעונה סמיכה מעולת נדבה והדר גמרינן סומא דלא : **ידו ולא יד אשתו** · מהא דכתיב בני ישראל למעוטי נשים מסמיכה לא נפקא אשתו דהוה אמינא תסמוך בקרבן בעלה דכגופה דמיא *וא"ת ולמה לי קרא למעוטי נשים מסמיכה תיפוק לי דמצות עשה שהזמן גרמא אם תכף לסמיכה שחיטה דאורייתא כדאמר בפ' כל הפסולין (זבחים לג·) דאפילו סמך בסוף הלילה תכף לעמוד השחר צריך לשחוט ועדיין את התמיד תחילה שלא יהא דבר קודם לתמיד ועוד תנן בפרק ב' דמגילה (דף כ) כל היום כשר לסמיכה ולשחיטה ודריש בגמרא דכתיב ביום זבחכם ואיתקש סמיכה לשחיטה דכתיב ושחט וסמך" :

כאילו לא כיפר וכיפר · בפ"ק דזבחים (דף ו·) בעי למידק מהכא דלא מכפר אעשה דלאחר הפרשה דקאמר מאי לאו כיפר עשה דקודם הפרשה לא כיפר סמיכה דהוה ליה עשה דלאחר הפרשה ואמר רבא עשה דסמיכה קאמרת שאני הכא כיון דכל כמה דלא שחט בעמוד וסמוך קאי אימת קא הוי עשה לאחר שחיטה חשיב כעשה דלאחר שחיטה אמר ליה רב הונא בר (רבי) יהודה לרבא ואימא כיפר גברא לא כיפר קמי שמיא כדתניא והעותר בשמן אשר על כף הכהן כו' ותימה דלא מייתי מברייתא דתנופה דהכא דעל כרחין לא כיפר קמי שמיא קאמר דלא שייך למימר לא כיפר עשה דתנופה היא לאחר זריקה ויש לומר דהך ברייתא מיתניא גבי אשם מצורע בתורת כהנים שמעון תנופה הוי ושייך לפרש לא כיפר עשה דתנופה מחיים : **ולא** ידו על הצואר · נגד הגרון מקום הסימנין שהם קרוי צואר כדתנן בפרק קמא דחולין (דף יט:) :

דנין יחיד מיחיד ואין דנין יחיד מציבור ולמאן דיליף מזקני עדה מאי טעמא לא יליף מעולת ראייה? דנין מידי דכתיב ביה סמיכה בגופיה ממידי דכתיב ביה סמיכה בגופיה לאפוקי עולת ראייה דהיא גופה מעולת נדבה גמרה *דתני תנא קמיה דרב יצחק בר אבא °והקריב את העולה (א) ויעשה כמשפט כמשפט עולת נדבה לימד על עולת חובה שטעונה סמיכה: והעבד והשליח והאשה: תנו רבנן °ידו ולא יד עבדו ידו ולא יד שלוחו ידו ולא יד אשתו כל הני למה לי? צריכא אי כתב רחמנא חד הוה אמינא למעוטי עבד דלאו בר מצות (ב) אבל שליח דבר מצוה הוא *ושלוחו של אדם כמותו אימא לסמוך ואי אשמעינן הני תרתי דלאו כגופיה דמיא אבל אשתו *דכגופיה דמי אימא תיסמך, צריכא: סמיכה שירי מצוה: *ת"ר °וסמך ונרצה וכי סמיכה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם שנאמר °כי הדם הוא בנפש יכפר אלא לומר לך שאם עשאה לסמיכה שירי מצוה *מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר ותניא גבי תנופה כי האי גוונא °לתנופה לכפר וכי תנופה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם שנאמר °כי הדם הוא בנפש יכפר אלא לומר לך שאם עשאה לתנופה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר:

על הראש: תנו רבנן °ידו על הראש ולא ידו על הצואר ידו על הראש ולא ידו על הגביים ידו על הראש ולא ידו על החזה כל הני למה לי? צריכי דאי כתב רחמנא חד (ג) למעוטי צואר דלא קאי בהדי ראשו אבל גבו דקאי להדי ראשו אימא לא, צריכא, ואי אשמעינן הני תרי משום דלא איתרבי לתנופה אבל חזה דאיתרבי לתנופה אימא לא, צריכא. איבעיא להו ידו על הצדדין מהו? תא שמע דתניא אבא ביראה (ד) ברבי אליעזר בן יעקב אומר ידו על ראש ולא ידו על הצדדין. בעי רבי ירמיה מטלית מהו שתחוץ? תא שמע °ובלבד שלא תהא דבר חוצץ בינו לבין הזבח: ובשתי ידים: מנא הני מילי? אמר ריש לקיש דאמר קרא °וסמך אהרן את שתי ידו כתיב ידו וכתיב שתי זה בנה אב כל מקום שנאמר ידו הרי כאן שתים עד שיפרט לך הכתוב אחת, א"ל רבי אלעזר אמרה להא שמעתא בבי מדרשא ולא אמרה משמיה דריש לקיש, שמע ר"ל ואיקפד. א"ל אי ס"ד כל היכא דכתיב ידו תרתי נינהו למה לי למכתב ידיו? ידיו אקשי ליה עשרים וד' ידיו °ידיו תביאנה °ידיו רב לו °שכל את ידיו? אישתיק. לבתר דנח דעתיה א"ל מאי טעמא לא תימא לי ידיו דסמיכה קאמרי, בסמיכת נמי כתיב °ויסמוך את ידיו עליו ויצוהו, סמיכת דבהמה קאמרי. ובמקום שסומכין שוחטין (ה) ותכף לסמיכה שחיטה: *מאי קאמר? הכי קאמר במקום שסומכין שוחטין שתכף לסמיכה שחיטה:

מתני' חומר בסמיכה מבתנופה ובתנופה מבסמיכה, שאחד מניף לכל החברים ואין אחד סומך לכל החברים, חומר בתנופה שהתנופה נוהגת בקרבנות היחיד ובקרבנות הצבור בחיים

דנין קרבן יחיד מיחיד · מעולת ראייה דהוי נמי קרבן יחיד : דנין · *סמיכה בקרבן יחיד דכתיב ביה סמיכה בגופיה דכתיב וסמך מפר העלם דבר של ציבור דכתיב ביה סמיכה בגופיה וסמכו זקני העדה (ויקרא ד) : ליפוך על עולת חובה · כגון הני דמילואים ועולת ראייה כמו עולת חובה היא : כל הני למה לי · ו]אשכן כולהו מחד "ידו" ממעטי : ושלוחו של אדם כמותו · דגמרינן (קדושין דף מא:) מפסח דכתיב ושחטו אותו כל קהל וגו' : *(סמיכה שירי מצוה שאם לא עשאה לא מעכב) : כאילו לא כיפר · כאילו לא עשה מצוה מן המובחר דכתיב (ויקרא א) וסמך ונרצה ואפילו הכי כיפר דכפרה בדם הוא : ולא על הצואר · היינו הגרון בית השחיטה : הגביים · היינו גב ז] : דקאי לסדי רישיה · כשוה (א) כראש אימא לא נמעט : על הצדדין · של ראש על הלחיים: מהו שפסק בין ידו לבין הראש : כתיב ידו · חסר : אקפד · על שלא אמרה משמו ואקשי ליה אי ס"ד וכו' למה לי דכתב רחמנא בשום מקום בתורה ידיו מלא לכתוב ידו ומשמע נמי תרי : ידו ח] דסמיכה קאמרי · דמשמע תרי *והא לא אשכחן ידיו אלא דסמיכה : סמיכה דבהמה קאמרי : דכל מקום שנאמר ידו משמע תרי : (מאי) קאמר · במקום שסומכין שוחטין ט]כלומר דלאחר שסומכין לאלתר שוחטין י] שתכף לסמיכה שחיטה דהכי מסתבר טפי (ע"א) מאי קאמר דמשמע ליה דבאותו מקום בבהמה שסומכין שם שוחטין והלא אין סמיכה (ב) בעזרה יא] כ"ל : •) במקום שסומכין · בעזרה במקום הכנעות דבשעת סמיכה היו ישראל רשאין ליכנס שם : *)נ"א ע"א

מתרי

רש"י כת"י

מעולת נדבה גמרה · דלא כתיב [סמיכה] אלא בעולה [נדבה דכתיב] וסמך ידו על [ראש] העולה וכל הפרשה ויקרא [הוא בעולת נדבה] דכתיב אדם כי יקריב מכם משמע [אם ירצה] להקריב : ויעשה כמשפט · בעולת חובה כתיב 'ביום השמיני' והיא עולת חובה היתה דכתיב קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה תמימים וכתיב בסמיכה [תמים] : ידו ולא יד חבירו · אע"ג דאמר לעיל [קרבנו] ולא קרבן חבירו איצטריך ידו דאי לא כתיב ידו הוי אמינא היכא [דשמעם] חבירו היכא [דהקריב] בלא ידיעה : שלוחו · של ישראל כמותו ילפינן בפסחים ושחטו כל קהל עדת ישראל וכי כל הקהל שוחטין אלא מכאן ששלוחו של אדם כמותו : שירי מצוה · שלא סמך: כאילו לא כפר · מן המובחר : וכיפר · כפרה כל דבר דכפרה בדם : הצואר · מקום הגרון : הגביים · גבו של בהמה : ראשו · כמיני סוכה בין בעולה ושלמים וחטאת : בהדי ראשו · [מיפום] ראשו כנגד ראשו : הצדדין · לידי הראש מהו : בדבי רבי מטלית · אם כרך מטלית על ידו וסמך : שלא יהא דבר חוצץ · גבי פרו של אהרן כתיב במס' יומא : ידו · בלא יו"ד : שמע ריש לקיש · דלא אמרה משמיה : ואותיב ליה · איהו גופיה : אי ס"ד ידו משמע תרי : למה לי למכתב ידיו בכל התורה : אקשי ליה עשרים וארבעה · דאמאי לא כתיב ידו : בתר דנח דעתיה א"ל · אנן בסמיכה ילפינן בנין אב דהא בשעיר המשתלח כתיב "ידו" וכתיב "שתי" אף כל מקום [דכתיב] ידו בסמיכה שתי הויין : מאי קאמר · דלשני תיכף לסמיכה שחיטה ומאי ידענא דבמקום שסומכין שוחטין לפי שתיכף לסמיכה שחיטה דכתיב וסמך הכהן וסמיך ליה ושחט : מתני' שאחד מניף לכל החברים · [שהנו] לשתתף קרבן של כל הקרבנות מצילין בשותפות כדאמר בפ' שתי מדות ושחטים [ואחד] מניף על ידי כולם כדמפרש בגמ' : בקרבנות · בחזה ושוק של שלמים : ובקרבנות הצבור כבשי עצרת :

מסורת הש"ס

נ"ל סמיכה קרבן יחיד כו' נ"ק

נ"ל והכא לא כו' שלא בסמיכה נ"ק

שתכף לסמיכה שחיטה כ"ל והכי מסתבר טפי כס"ד

◆

רבינו גרשום

מעולת ראיה נמי היינו חובה: ושלוחו של אדם כמותו · דכתיב ושחטו אותו וגו': שירי מצוה' ולא עשאה מעלה עליו כאילו לא כיפר וכיפר' דהא עיקר כפרה בדם כתיב : ולא על הצואר' היינו הגרון: דקאי להדי ראשו אימא לא למעט: הגביים היינו גבה של בהמה: הצדדין של ראש: מטלית · לבין ידו לבין הראש: כתיב ידו' חסר אקשי לי' כ"ד דאמאי כתי' ידיו לכתוב ידו משמע נמי שתים' ידו דסמיכה קאמרי דלא צריך למכתב ידיו אלא ידו במקום שסומכין שוחטין דבעזרה סומכין כי היכי דשוחטין ·

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דקאי וכו' כשוה לראש וכו' : (ב) ד"ה מאי קאמר וכו' בעזרה אלא בעזרה במקום סומכין :

גליון הש"ס

גמ' ידו ולא יד שלוחו. עי' יבמות קא ע"ב תוס' ד"ה וקרא :

נושא
3 בכיתות למעטן: עבד, שליח, ואשתו מסמיכה

נושא/מבנה
◇ ב' דוגמאות של שירי מצוה
1· סמיכה
2· תנופה

נושא
3 בכיתות למעט
1) צואר
2) גב
3) חזה
מסמיכה

מבנה
ב' שאלות בדינין סמיכה

נושא
כלל של ידו בכל מקום שכתוב ידו הרי כאן שתים עד שיפרט לך הכתוב "אחת"

מבנה (מחלוקת)
משא ומתן בין:
ר"ל △
ר"א ▽
גרינן כלו הנ"ל

◆

שיטה מקובצת

א] ויעשה כמשפט פ"ה בעולת חובה כתיב ביום השמיני והיא עולת חובה והיתה של אהרן וא"ת והא קרא דויעשה כתיב אצל קרבן העם ואיך נגמר מהתם דהתם גזרת הכתוב הוא דהא עולת חובת צבור הוא וצבור לא בעי סמיכה רק האי דאמרינן לעיל ואומר חרים ודו"ק פ"ה עיקר דאעולת אהרן קאי דאי אעולת העם מאי ויקרב ויעשה דמשמע אהרן יעשה עצמו הסמיכה והלא אין סמיכה רק בבעלים אלא ע"כ האי אעולת אהרן ואע"ג דלא נכתב במקומו סיים הכתוב כל העולות והדר כתיב וסמך וקאי אעולה הכתובה מקודם · עכ"ל גליון : ב] מצות הוא : ג] חד הוי אמינא : ד] ברבי אליעזר ב"י ידו תיבת אומר נמחק : ה] שוחטין ותיכף : ו] לי דהנך : ז] גב הבהמה : ח] דסמיכה אמרי : ט] שוחטין לומר ואות כ' נמחק : י] שוחטין נימא תיכף ואות ש' נמחק : יא] בעזרה כך נ"ל :